

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛЬСЬКА МОВА

Профільний рівень

ПРОГРАМА

з профільного навчання для

10–11 класів

загальноосвітніх навчальних

закладів з навчанням польською мовою

Львів
2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Профілізація школи на сьогоднішній день є одним із важливих напрямів модернізації української загальної освіти. Уведення профільного навчання у 10-11 класах загальноосвітніх навчальних закладів обумовлено сучасними тенденціями розвитку національної освіти, соціальним замовленням до школи з боку держави та суспільства, соціально-економічним і соціально-культурним розвитком України, а також аналізом позитивного досвіду шкільної освіти зарубіжних країн.

Теоретичною базою впровадження профільного навчання є закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Концепції профільного навчання у старшій школі, Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти та інших нормативно-правових документах. Основні теоретичні напрацювання вітчизняних і зарубіжних учених з урахуванням практичного досвіду в організації навчання старшокласників утілено в Концепції профільного навчання у старшій школі. Цей документ визначає базові поняття й основні підходи до вирішення проблеми профільності старшої школи: окреслює сутність, мету і принципи організації профільного навчання, його структуру і форми організації, розкриває призначення допрофільної підготовки як невід'ємного компонента профільного навчання. У системі сучасної освіти мова займає особливе місце в силу своїх соціальних, пізнавальних і розвивальних функцій як ще один засіб спілкування, пізнання навколишнього світу та розширення його кордонів. Профільне навчання польської мови – це цілеспрямована підготовка учнів до подальшої навчальної і/або професійної діяльності, пов'язаної з використанням мови як об'єкта майбутньої (професійної) діяльності або як засобу професійної комунікації.

Цілі профільного навчання мови мають два аспекти: предметний і особистісний. Предметний аспект – це оволодіння школярами основами наукових знань, загальна підготовка до практичної діяльності та формування наукових переконань. Особистісний аспект передбачає розвиток уміння мислити (оволодіння певними розумовими операціями: класифікацією, синтезом, порівнянням, рефлексією тощо), розвиток творчих і пізнавальних здібностей, а також певних психологічних якостей, зокрема: сприйняття, уяви, пам'яті, уваги, рухової сфери, формування потреб, мотивів поведінки і системи цінностей.

На старшому етапі навчання мови учні повинні в повному обсязі оволодіти структурою навчальної діяльності та всіма необхідними для її реалізації навчальними діями і вміннями. На цьому етапі у старшокласників має бути сформована не лише здатність до рефлексії своєї навчальної діяльності в усіх її компонентах, але й здатність до рефлексії своїх власних здібностей і можливостей використовувати мову як засіб комунікації. У старшій школі особливого значення набуває формування особистості учня як активного суб'єкта власної навчальної діяльності з оволодіння мови. Випускник школи повинен володіти знаннями з мови, що складають цілісну картину світу, а також мати необхідні навички й уміння здійснювати різні види діяльності. Він має бути готовим до міжособистісної та міжкультурної співпраці і в межах своєї країни, і на міжнародному рівні.

Особливістю профільного навчання є застосування низки нових інформаційних технологій. Ставляться завдання комплексного використання технічних засобів навчання, переходу від репродуктивних форм навчальної діяльності до самостійних, пошуково-дослідницьких видів роботи, перенесення акценту на аналітичний компонент навчальної діяльності, формування комунікативної культури учнів і розвиток умінь роботи з різними типами інформації тощо. Виходячи з того,

що профільне навчання – це засіб диференціації та індивідуалізації учнів, воно (профільне навчання) вимагає реалізації особистісно орієнтованого підходу в навчальному процесі, при якому кожен старшокласник може вибудовувати індивідуальний освітній шлях, або особистий професійний план за умови створення необхідних умов для його навчання відповідно до професійних інтересів завдяки особливій структурі, змістові й організації навчального процесу. Це зобов'язує вчителів орієнтувати навчальний процес не лише на засвоєння учнями певних знань, але й на розвиток їхніх пізнавальних здібностей.

Розвиток мов національних меншин є важливим фактором культурного взаємозбагачення, розвитку громадянського взаєморозуміння і консолідації громадян в умовах полікультурної ситуації в Україні.

Навчальна програма з предмету «Польська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою для 10-11 класів (рівень профілю)» розроблена на основі Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти з урахуванням Державного стандарту початкової загальної освіти і відповідно до положень «Концепції Нової української школи».

Метою вивчення польської мови є формування в учнів комунікативної компетентності, шляхом засвоєння доступного і необхідного обсягу знань, опанування всіх видів мовленнєвої діяльності та набуття певного соціального досвіду; мова сприяє розвитку освіченої особистості, яка поєднує в собі творчий потенціал до навчання, ініціативність до саморозвитку та самонавчання в умовах змін та викликів, може ідентифікувати себе як важливу і відповідальну складову українського суспільства.

Навчання польської мови на рівні профілю передбачає надання учням самостійності, розширення та поглиблення здо-

бутих знань, удосконалення вмінь та навичок з використання мови, як важливого інструменту допрофесійної підготовки, подальшого інтелектуального, творчого і морального саморозвитку; поглиблення мовної і мовленнєвої компетенцій учнів 10-11 класів, зокрема, узагальнення, систематизація знань і вмінь зі стилістики мови й мовлення, культури мовлення, розвиток комунікативних, організаційно-діяльнісних і правописних умінь і навичок. Оскільки їх зміст становлять лінгвістичні дисципліни, предметом вивчення яких є мовлення, то ознайомлення з ними проводиться на основі об'єднання мовленнєвої і мовної змістових ліній. Стилїстика розглядає різновиди мови, зумовлені сферою і метою спілкування, а також мовні засоби, що мають додаткове стилістичне забарвлення. У зв'язку з цим існують два основні напрями в сучасній методиці стилістики: стилістика мови (практична), яка вивчає стилістичне забарвлення мовних засобів, і стилістика мовлення (функціональна), що вивчає структуру стилю.

Навчальна програма з предмету «Польська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою для 10-11 класів (рівень профілю)» полягає у виробленні в учнів мовленнєвих (комунікативних) умінь і навичок для майбутньої освітньої та суспільної діяльності. Такі уміння стануть навичками лише за умов належних знань фонетичної, лексичної та граматичної систем польської мови, їх особливостей у порівнянні зі знаннями з української мови. Мова розглядається як засіб спілкування, джерело інформації про мовний світ та його розмаїття, формування екологічних, громадянських, здоров'язбережувальних, підприємницьких, фінансово-економічних компетенцій, як засіб самореалізації особистості.

Навчальна програма передбачає такі поширені завдання для формування мовних, мовленнєвих компетенцій:

- сприяння підвищенню мотивації знань з польської мови та вдосконалення теоретичних, практичних тем у

зіставленні зі знаннями з української мови як державної мови України;

- формування комунікативної, мовної, мовленнєвої, предметної, прагматичної, соціокультурної компетентності учнів;
- розкриття краси і багатства польської мови, її функціональних образно-виражальних та емоційно-естетичних можливостей;
- створення умов для практичного засвоєння учнями основних мовних понять, їх стилістичних правил;
- формування в учнів умінь користуватися засобами польської мови у різних мовленнєвих ситуаціях відповідно до мети спілкування;
- уміння адекватно використовувати досвід, набутий при вивченні польської мови, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння державною мовою;
- виховання у учнів почуття національної свідомості;
- формування цілісних світоглядних уявлень, духовного світу учнів на основі загальнолюдських та етнічних ціннісних орієнтирів, шляхом залучення до культурних надбань польського та українського народів та людства.

Практичне інтегрування цих компетентностей залежить від активної та відповідальної діяльності тріади: школа, родина, суспільство. В програмі пропонується для учнів формування наступних практичних умінь та навичок:

- критичного мислення;
- уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення;
- здатності співпрацювати в команді;
- креативності;
- пошуку та аналізу інформації;
- уміння конструктивно управляти емоціями, застосувати емоційний інтелект;

- здатності логічно обґрунтувати позицію, досліджувати;
- уміння висловлювати думки усно та письмово, у формі презентації та публічного виступу;
- функціонального читання та ефективного комунікації.

Вивчення польської мови сприяє ефективному забезпеченню виконання Державного стандарту базової та загальної середньої освіти. Зміст програми взаємопов'язаний змістовними лініями: мовленнєвою; мовною; соціокультурною; діяльнісною.

Програма «Польська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою для 10-11 класів (рівень профілю)» реалізує через вищевказані змістові лінії такі наскрізні теми: «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність», спрямовані на формування в учнів здатності застосувати знання і уміння у реальних життєвих ситуаціях через використання міжпредметних зв'язків та реалізацію виховного та наукового потенціалу.

Мовленнєва змістова лінія передбачає засвоєння мовленнєво-знавчих понять, на основі яких формуються вміння й навички в різних видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, читанні, говорінні, письмі. Необхідно засвоїти зміст понять мова і мовлення, адресат і адресант мовлення, стиль і тип мовлення, монолог і діалог (полілог), мовний етикет. Значну увагу необхідно приділяти розвитку усного мовлення учнів, особливо діалогічного, як найбільш поширеного у мовленнєвій практиці, підвищенню культури мовлення учнів, їх стилістичній вправності. Орфографічні та пунктуаційні норми передбачають систематичне розосереджене удосконалення правописної грамотності учнів.

Мовна змістова лінія визначає основоположні питання фонетики, лексикології і фразеології, будови слова та словотвору, морфології й синтаксису, орфографії і пунктуації. Ця змістова

лінія орієнтує учнів на удосконалення знань мовної системи – інструментарію формування мовної, мовленнєвої, комунікативної компетентності.

Соціокультурна змістова лінія ґрунтується на розумінні мови як носія культурних цінностей, основи становлення людини. У змісті практичних завдань і вправ учень набуває знань про історію, розвиток подій, легендарних героїв польського народу. Приділяється багато уваги традиціям та звичаям, етнографії та культурі, у т.ч. у порівнянні з українською культурою. Відтак, розкриваються позитивні риси польського народу: шанобливість, скромність, доброта, повага до праці, до матері, необхідність збереження краси природи та взаємозв'язків між людьми. Реалізація цього аспекту навчальної діяльності підпорядкована вихованню громадянина незалежної України.

Діяльнісна змістова лінія визначає найважливіші загальнонавчальні вміння й навички, що забезпечують інтелектуальну, пізнавальну, творчу діяльність учнів.

Заняття з мови мають сприяти розвитку логічного мислення учнів, набуттю вмінь зіставляти, порівнювати, аналізувати та узагальнювати мовні явища; наводити приклади, доводити їх доречність; складати план, тези виступу, оформляти ділові папери (автобіографію, протокол, резюме, доручення, оголошення); творити окремі тексти публіцистичних жанрів (замітку, репортаж, повідомлення); знати правила ведення диспуту.

Морально-естетичний аспект у процесі навчання мови передбачає вплив на учнів за допомогою текстів, які розвивають загальнолюдські почуття: доброти, милосердя, співчутливості, патріотизму, бережливого ставлення до природи, поваги до старших, турботи про молодь тощо.

Програма ґрунтується на реалізації сучасних освітніх тех-

нологій, сприяє розвитку розумових здібностей, пізнавальної активності, самостійності, формуванню комунікативної компетенції сучасних учнів у відповідності до вимог часу.

В розділі «Соціокультурна змістова лінія» подано наскрізні теми: «Здоров'я і безпека», «Громадянська активність», «Підприємливість і фінансова грамотність», «Сталий розвиток і екологічна грамотність».

Творчий вчитель має можливість використати не тільки загальні наскрізні теми, а ще й підтеми, специфічні мікротеми під час виконання різних вправ. Наприклад, усні чи письмові міні тексти у 10 класі: «Україна і Польща – європейські держави», «Обов'язки громадянина України», «Дбаємо про природу», «Сімейні традиції», «Здоровий спосіб життя» у 11 класі: «Конституція України – основний закон держави», «Вибір майбутньої професії», «Туризм і спорт», «Толерантність сучасної людини» тощо.

У програмі подано орієнтовний розподіл годин, за бажанням, учитель може вносити зміни в розподіл навчального матеріалу з урахуванням умов роботи з класом.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Współczesna Europa przeżywa nowe okresy swoich dziejów; obecne warunki panujące w tej nowej europejskiej wspólnocie od wszystkich kierunków życia człowieka wymagają jakościowo innego podejścia. Edukacja, oczywiście, nie jest wyjątkiem, a właśnie jest tą dziedziną, która najbardziej odczuwa nowe dzisiejsze wyzwania. Ukraina i Polska, dzięki swemu sąsiedztwu, zawsze muszą być gotowe do dialogu, a dialog jak wiadomo odbywa się przede wszystkim za pomocą wiedzy językowej.

Kurs języka polskiego w szkole średniej sprzyja procesowi kształtowania światopoglądu humanistycznego nowego Europejczyka oraz kształtowaniu jego wartości moralnych i estetycznych; rozbudowie poznawczo-kulturalnych zainteresowań uczniów, wychowaniu w obywatelu Ukrainy poczucia szacunku do tradycji swojego narodu oraz tolerancji wobec tradycji innych narodów.

Do programu w klasach 10–11 zostało wprowadzone **profilowane nauczanie**, którego celem jest zabezpieczenie możliwości równego dostępu młodzieży do zdobycia ogólnokształcącej profilowanej oświaty, jej pogłębienia, rozszerzenia i ukierunkowania. Profilowane nauczanie sprzyja zdobyciu przez młodzież nawyków samodzielnej naukowo-praktycznej, badawczo-poznawczej działalności, rozwoju ich intelektualnych, twórczych, moralnych, socjalnych jakości.

Zasadniczy cel nauczania języka polskiego w **kierunku filologicznym** w klasach 10–11 polega na poznaniu przez uczniów zasad literackiego języka jako środka komunikowania się, na rozwoju logicznego rozumowania w oparciu o gramatyczne pojęcia oraz języka jako środka do procesu poznania.

Ten cel można urzeczywistnić za pomocą następujących wytycznych:

— kształtowania stałej motywacji nauki języka polskiego, wychowania poczucia piękna i wyrazistości słowa ojczystego, szacunku do języka państwowego oraz innych języków;

— kształtowania kompetencji językowej drogą wzbogacenia słownictwa uczniów, rozwoju budowy gramatycznej ich mowy;

— doskonalenia zdolności i umiejętności we wszystkich dziedzinach działalności językowej oraz w różnych dziedzinach komunikowania, opanowania kultury higieny językowej, dyskusji i myślenia krytycznego;

— kształtowania kompetencji językowej, która zawiera w sobie wiedzę o systemie języka oraz zasadnicze umiejętności (leksykalne, gramatyczne, stylistyczne, ortograficzne i składniowe);

— osiągnięcia kompetencji komunikacyjnej i społeczno-kulturalnej, co umożliwi nawiązanie oraz wsparcie niezbędnych relacji w procesie komunikowania się z innymi ludźmi.

Zawartość w kursie współczesnego języka polskiego wiadomości teoretycznych o języku i mówieniu oraz normach języka sprzyja wykonywaniu wymienionych zadań.

Program nauczania języka polskiego również sprzyja rozwojowi myślenia logicznego u uczniów. W trakcie nauki zdobywają oni umiejętność analizowania, porównania, uogólniania faktów językowych, uczą się także przytaczać odpowiednie przykłady, dowody, robić wnioski; wybierać oraz systematyzować materiał odpowiednio do tematu i zasadniczej myśli wypowiedzi, układać plan swojej wypowiedzi i tezy do niej; budować logiczne wypowiedzi; przygotowywać konspekty. W procesie nauczania języka polskiego uczniowie opanowują ogólne umiejętności; samodzielnie zdobywają wiedzę, pracują z literaturą szkolną, słownikami, przewodnikami, kontrolują swoją mowę.

Program realizuje wymaganie co do związków wykładania języka polskiego z życiem, z praktyką językową uczniów. Należy kształcić u uczniów nawyki i umiejętności, potrzebne im w życiu, w przyszłej działalności praktycznej. Ważne jest doskonalenie umiejętności we wszystkich dziedzinach językowych, opanowaniu kultury języka, retoryki, samodzielnego krytycznego myślenia, prowadzenie i uczestniczenie w dyskusji; w tym celu należy doskonale poznać wiedzę o systemie języka, osiąść zasadnicze umiejętności z dziedziny leksyki, gramatyki, stylistyki, ortografii, składni.

W zakres programu wchodzi również rozwój myślenia logicznego uczniów, umiejętność analizowania, porównywania faktów, przytaczanie dowodów, przykładów, uogólnień, umiejętność wnioskowania doboru odpowiednich materiałów, pomocnych w układaniu własnej wypowiedzi, przygotowania konspektu, tezy, referatu, planu.

Uczniowie powinni rozwijać swe umiejętności w układaniu dialogu i monologu (ustnego i pisemnego), powinni ułożyć wypowiedzi oparte na własnym życiowym doświadczeniu, układać rozprawki na temat nauko-wo-publicystyczny, artystyczny, ułożyć rozważanie oparte na moralno-etycznych tematach, pisać artykuł do gazety, oparty na rozmyślaniu o postępowaniu człowieka, ułożyć ustną czy pisemną wypowiedź

na podstawie tekstu naukowego, dobrać bibliografię, układać papiery użytkowe itp.

Umiejętności te oparte są na wiadomościach zdobytych w klasach średnich. Oczywiście, że są one już na innym poziomie: układanie planu nie powinno uczniom sprawiać trudności. Opisy (miejscowości, ulic, miasta, zabytków kultury), własnych wrażeń na podstawie obrazu są bogatsze, ciekawsze w porównaniu z klasami średnimi. Podobnie układanie konspektu czy też referatu.

W programie wprowadzone są nowe rozdziały (stylistyka, retoryka), które pogłębiają kreatywny rozwój uczniów, orientują się na świadomość indywidualną, na motywację uczenia się języka polskiego.

Wytyczona jest w programie zalecona ilość godzin na opanowanie rozdziałów i tematów. Na początku każdej klasy wymieniono ogólną ilość godzin, godziny rezerwowe oraz godziny, które nauczyciel wykorzystuje na własną rękę.

Rozwój zdolności kreatywnych u uczniów oraz orientacja na osobowość, podejście indywidualne do nauczania jest jedną z podstawowych zasad pracy.

Struktura Programu odpowiada standardom Państwowym.

Autor

X KLASA

(140 godz. w ciągu roku; 4 godz. — tygodniowo;
4 godz. — prace kontrolne; 4 godz. — rezerwowe)

Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
1	2
<p>Wstęp Mowa ludzka jako przedmiot stylistyki i kultury. Stylistyka i jej podrodziały: stylistyka języka (praktyczna) i stylistyka mówienia (funkcjonalna), ich zróżnicowanie. Dwa poziomy władania polskim językiem literackim: mówienie poprawne (normy języka literackiego) i komunikacyjno docelowe (treść, logika, bogactwo, dokładność, wyrazistość). Synonimika jako bazowe pojęcie stylistyki i kultury mówienia. Norma stylistyczna i pomyłki stylistyczne. (3 godz.)</p> <p>Praktyczna stylistyka i kultura mowy. Stylistyczne środki fonetyki. Ogólna charakterystyka budowy fonetycznej języka polskiego. Normy wymowy. Wymowa dźwięcznych i bezdźwięcznych, samogłosek i spółgłosek, nosowych i ustnych głosek. (5 godz.) Pisownia. Oznaczanie na piśmie ustnych i nosowych głosek; pisow-</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozdziela stylistykę praktyczną i funkcjonalną; — stylistyczne środki fonetyki, leksyki i frazeologii, tworzenia wyrazów; język mówiony poprawny i komunikacyjny; normy polskiego języka literackiego; znaczenie poznanych terminów — określa, jakie właściwości mówienia wyznacza stylistyka, a jakie — kultura mowy; normatywne i nienormatywne wykorzystanie środków językowych w tekstach mówionych różnego stylu; znajduje pomyłki stylistyczne. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — przebiega poprawną wymowę w języku polskim; — odnajduje i poprawia fonetyczne pomyłki w języku mówionym; — poprawnie pisze słowa zgodnie z gramatycznymi regułami; — znajduje i poprawia pomyłki ortograficzne w swoim języku i w języku innych osób.

1	2
<p>nia trudnych spółgłosek i samogłosek; dyftongów, wymiana samogłosek i spółgłosek w rdzeniu; pisownia wyrazów obcego pochodzenia. (4 godz.)</p> <p>Kultura języka mówionego. Poprawna wymowa dźwięków w języku polskim, nosowych; samogłosek, spółgłosek; poprawne akcentowanie. (5 godz.)</p> <p>Środki stylistyczne leksykologii i frazeologii.</p> <p>Wyraz i jego znaczenie leksyczne.</p> <p>Leksyka stylistycznie obojętna; emocjonalne i ekspresywne środki, które nadają językowe pewne odcienie stylistyczne (pieszczotliwe, ironiczne, uroczyste itp.) (6 godz.).</p> <p>Leksyka potoczna; leksyka profesjonalna, naukowa i urzędowa leksyki, wyrazy gwarowe, archaiczne, zapożyczone wyrazy, neologizmy, ich funkcja stylistyczna. (5 godz.)</p> <p>Leksykalno-stylistyczne synonimy i ich rodzaje (peryfrazy, kontekstualne synonimy; przenośne znaczenie słów; porównania, metafory, epitety, metonimia, synekdocha, personifikacja, hiperbola, alegoria. Antonimy. Paronimy.</p> <p>Frazeologizmy, wieloznaczność, synonimika i antonimika frazeologizmów. (5 godz.)</p> <p>Kultura języka mówionego.</p> <p>Leksyczne normy: wykorzystanie wyrazów we właściwym znaczeniu i poprawne użycie zgodnie z treścią w połączeniach wyrazowych i w</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — uzasadnia rolę wykorzystania w tekście stylistyczne, leksyczne, frazeologiczne środki językowe oraz ich funkcję stylistyczną; — rozdziela leksyczne i frazeologiczne synonimy; — poprawnie zastępuje synonimy; — rozpoznaje tropy i uzasadnia ich rolę i potrzebę wykorzystania w tekstach różnych stylów; — przestrzega leksycznych norm polskiego języka literackiego.

1	2
<p>zdaniach. Unikać niedorzecznego użycia wyrazów o zabarwieniu emocjonalnym, nieuzasadnionych wyrazów potocznych, gwarowych, wyrazów zapożyczonych i anachronizmów. Niepotrzebnie nie używać w języku mówionym paronimów. (6 godz.)</p> <p>Słotwórcze środki stylistyczne. Stylistyczne zabarwienie znaczących części słowa: przedrostków i przyrostków. Stylistyczna synonymika morfemów. (5 godz.)</p> <p>Pisownia. Najważniejsze reguły pisowni w rdzeniu, pisownia przedrostków i przyrostków. (5 godz.)</p> <p>Kultura języka mówionego. Normy słotwórcze — poprawne tworzenie wyrazów. (5 godz.)</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozdźnia stylistyczne odcienie słotwórczych środków językowych; słotwórcze synonimy; — określa ich funkcję stylistyczną; — przestrzega słotwórczych norm polskiego języka literackiego w swoim języku mówionym i w języku innych osób; — używa poprawnie i umiejętnie różnych wariantów fonetycznych, leksycznych, frazeologicznych, słotwórczych środków językowych we własnym języku mówionym i pisanym z uwzględnieniem stylistycznej funkcji i emocjonalno-ekspresywnego odcienia tych środków; wyrazów we właściwym znaczeniu, gramatycznych form i syntaktycznych konstrukcji; — przestrzega norm właściwej wymowy i akcentowania; — poprawnie pisze wyrazy o trudnych rdzeniach, przedrostkach i przyrostkach; — znajduje i poprawia pomyłki stylistyczne, dotyczące niepoprawnego użycia fonetycznych, leksycznych, frazeologicznych słotwórczych środków we własnym języku i w języku mówionym innych.

1	2
<p>Rodzaje prac.</p> <p>Percepcja (postrzeżenie) cudzego języka mówionego. Rozumienie ze słuchu tekstu o charakterze dialogu i monologu o różnym stylu, gatunków języka mówionego.</p> <p>Ciche czytanie tekstu o charakterze dialogu i monologu różnych stylów i gatunków języka mówionego.</p> <p>Różne rodzaje czytania (zapoznawcze, nauczające, przeglądowe). (16 godz.)</p> <p>Odtworzenie gotowego tekstu. Streszczenia (nauczające i kontrolne).</p> <p>Mówienie: dokładne streszczenie tekstu artystycznego z zadaniem twórczym (wypowiedź własnego zdania dotycząca wydarzeń, bohaterów itp.).</p> <p>Pisanie: dokładne streszczenie tekstu publicystycznego z twórczym za</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozumie faktyczną treść wysłuchanego tekstu (czas czytania artystycznych tekstów – 9-10 min, tekstu innego stylu – 8-9 min), odpowiednio postrzegając jego zasadniczą myśl, właściwości budowy i formy językowej; — korzysta z różnych rodzajów zrozumienia tekstu ze słuchu; — określa swój stosunek do treści tekstu; — formuluje wnioski dotyczące zrozumienia tekstu; — czyta cicho odpowiadające wiekowi nieznanym tekstom różnego typu, stylu i gatunku w tempie 150-300 słów na 1 minutę; — rozumie tekst, właściwości struktury i formy językowe tekstu, dłuższego i trudniejszego niż w poprzednich klasach; — wykorzystuje różne rodzaje czytania (zapoznawcze, nauczające, przeglądowe); — stawia samodzielnie pytania podczas czytania; — ocenia tekst przeczytany, wypowiadając własne zdanie. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — streszcza dokładnie wysłuchany lub przeczytany tekst stylu artystycznego, naukowego czy publicystycznego 350–400 wyrazów według samodzielnie ułożonego planu (ustnie i pisemnie), podporządkowując wypowiedzi tematowi i zasadniczej myśli, uwzględniając zadanie komunikacyjne, uwzględniając kompozycję, właściwości

1	2
<p>daniem (wypowiedzenie własnego zdania dotyczącego wydarzeń, bohaterów, ich zachowanie itp.).</p> <p>Konspekt jako rodzaj krótkiego przekazu wysłuchanych wypowiedzi. Konspekt tekstu przeczytanego (artystycznego utworu, artykułów publicystycznych i naukowo-popularnych).</p> <p>Tematyczne notatki, plan (złożony), tezy. (15 godz.)</p> <p>Budowanie własnych wypowiedzi. Język mówiony z dialogiem.</p> <p>Rozmowa (dialog) jako forma komunikowania się dwojga lub więcej osób sytuacji, samodzielne określenie tematu i treści rozmowy. (12 godz.)</p>	<p>językowe, stylistyczne autora;</p> <ul style="list-style-type: none"> — układa konspekt, tezy tekstu przeczytanego, układa tematyczne notatki; — ocenia tekst ze względu na jego treść, budowę, pomysł i formę językową; — redaguje napisany tekst z uwzględnienia wymagań dotyczących mówienia. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — samodzielnie określa temat rozmowy i jej treść; — dobiera ciekawe przekonywujące argumenty, by bronić swego zdania w tym zaczerpnięte z własnego doświadczenia życiowego; — umie prowadzić rozmowę, demonstrując pewien poziom wprawy w jej toku (ścisłość wypowiedzi, logikę, wyrazistość, rozsądek, pomysłowość); — wypowiada własne zdanie dotyczące omawianego tematu, zmienia swoje zdanie w razie niezaprzeczalnych argumentów innej osoby; — wykorzystuje zasady językowej etykiety; — przestrzega norm polskiego języka literackiego; — ocenia tekst ze względu na jego treść, budowę, pomysł i formę językową; — rozdziela treść, strukturę i sferę wykorzystania zaznaczonych w programie rodzajów języków mówionego oraz języka papierów urzędowych;

1	2
<p>Mowa monologiczna Mówienie: wystąpienie na zebraniu, seminarium (przygotowane poprzednio i nieprzygotowane). Pisanie: recenzja w stylu publicystycznym. Artykuł do gazety na temat moralno-etyczny. Bibliografia. Notatka. Papiery urzędowe: sprawozdanie o wykonanej pracy. Subsydium. Voucher. Certyfikat prywatyzacyjny, finansowa kartka identyfikacyjna, identyfikacyjny kod (ogólne zapoznanie się). (14 godz.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> — przygotowuje i wygłasza wystąpienia na zebraniach i seminariach; — układa recenzję na dzieło artystyczne, artykuł do gazety, bibliografię, notatkę; rozważanie dotyczące twórczego zadania w streszczeniu, sprawozdanie o wykonanej pracy; — używa style i rodzaje języka mówionego odpowiednio do sytuacji rozmowy, dobiera środki językowe zgodnie z wypowiedzią, stylem i gatunkiem języka mówionego; — kontroluje rezultaty języka mówionego, koryguje język w czasie mówienia, uwzględniając sytuację słuchacza; — redaguje napisany tekst zgodnie z wymaganiami dotyczącymi mówienia; — ocenia tekst pod względem jego treści, budowy, pomysłu, językowej formy.
<p>Związki międzyprzedmiotowe</p> <p>Wystąpienie o charakterze dyskusyjnym na temat literacki (literatura), plan składający się z cytatów, tezy literacko-krytycznych artykułów, podręczników (literatura, historia, geografia itd.) (10 godz.).</p> <p>Powtórzenie na końcu roku szkolnego. (6 godz.)</p>	

Ścieżka społeczno-kulturowa

Ukraina i Polska – państwa europejskie. Język państwowy. Język polski na Ukrainie. Symbolika państwowa Ukrainy i Polski. Wycieczka do Polski. Ukraina i Polska – wspólna przeszłość, wspólna przyszłość. Prasa, radio i telewizja – okno na świat. Dbamy o przyrodę. Fauna i flora Ukrainy i Polski. Najważniejsze święta religijne. Rodzina. Tradycje rodzinne. Jestem uczniem. Szkoła w moim życiu. Najwięksi pisarze polscy i ukraińscy. Korzystam z biblioteki. Greczność wszystkim należy. Grzeczne słówka. Wolny czas. Sport w moim życiu. Zdrowy styl życia.

XI KLASA

Ilość godzin — 140; 4 godz. — tygodniowo;
4 godz. — prace kontrolne; 4 godz. — rezerwowe

Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
1	2
<p>Powtórzenie materiału poznanego w kl. 10. Stylistyka jako rozdział nauki o języku. Stylistyka praktyczna. Fonetyczne, leksyeczne, frazeologiczne, słowotwórcze środki stylistyki. Kultura języka. Normy języka literackiego jako zasadnicze podstawy poprawności językowej. (3 godz.)</p> <p>Praktyczna stylistyka i kultura języka. Morfologiczne środki stylistyczne. Stylistyczne zabarwienie pojęć i form gramatycznych. Pojęcie rodzaju i liczby. Imiona własne i pospolite. Stopnie porównania. Formy krótkie i pełne. (3 godz.) Zaimki. Kultura języka: sinonimika form zaimkowych: nieokreślonych, dzierżawczych, wskazujących; zaimki wskazujące i przymiotniki; opuszczenie zaimków osobowych; nadużywanie zaimków. (5 godz.)</p>	<p>Uczeń: — rozdziela stylistykę praktyczną; środki stylistyki fonetyczne, leksyeczne, frazeologiczne, słowotwórcze, morfologiczne i syntaktyczne; — rozdziela znaczenie poznanych terminów, ich rolę w stylistyce i kulturze języka.</p> <p>Uczeń: — znajduje w tekście stylistyczne odcienie form gramatycznych; — określa ich rolę i potrzebę użycia w tekście; — rozdziela synonimy morfologiczne, rozumie ich funkcję stylistyczną; — stosuje synonimikę form zaimkowych i przymiotników, zwrotów z imiesłowami przymiotnikowymi, przysłówkami ze zdaniem podrzędnymi w celu podsygnięcia zabarwienia stylistycznego;</p>

1	2
<p>Synonimika imiesłowów przymiotnikowych: zwrot imiesłowowy i zdanie podrzędne.</p> <p>Synonimika imiesłowów przysłówkowych: zwrot z imiesłowem przysłówkowym i zdanie podrzędne. (3 godz.)</p> <p>Pisownia: użycie wielkiej litery w imionach własnych, cudzośćw w imionach własnych. Pisownia przymiotników złożonych.</p> <p>Partykuła nie, by z różnymi częściami mowy. Pisownia przyrostków przymiotników.</p> <p>Pisownia -wszy, -wszy w imiesłowach przysłówkowych.</p> <p>Pisownia zaimków.</p> <p>Pisownia przysłówków złożonych.</p> <p>Znaki przestankowe przy wyodrębnionych drugorzędnych członach zdania. (3 godz.)</p> <p>Stylistyka zdania pojedynczego. Rodzaje zdań pojedynczych.</p> <p>Kultura języka. Synonimika:</p> <ol style="list-style-type: none"> zdań rozwiniętych i nierozwiniętych; zdania pełnego i zdania niepełnego; zdania bezpodmiotowe i zdania z podmiotem; zdania i równoważnika zdania; inwersja zamiast normalnego szyku wyrazów w zdaniu. <p>Pisownia. Znaki przestankowe w zdaniu pojedynczym. (5 godz.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> — poprawnie zapisuje wyrazy zgodnie z regułami ortograficznymi; — stawia odpowiednie znaki przestankowe w zdaniach podrzędnie złożonych; — odnajduje pomyłki i poprawia je. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozdziela odcienie znaczeniowe pojedynczych zdań; — znajduje w tekście stylistyczne środki w zdaniu pojedynczym; — określa ich rolę i potrzebę wykorzystania w tekście; — wykonuje wymianę neutralnych językowych środków stylistycznych na środki z pewnym odcieniem stylistycznym i odwrotnie; — rozdziela składniową synonimikę, określa jej stylistyczną funkcję; — poprawnie stawia znaki przestankowe w zdaniu pojedynczym i uzasadnia ich użycie.

1	2
<p>Stylistyka zdania złożonego. Stosunki znaczeniowe zdań pojedynczych, które tworzą zdanie złożone.</p> <p>Kultura języka. Synonimika: a) zdań współrzędnie złożonych i podrzędnie złożonych; b) złożonych współrzędnie bezspójnikowych i spójnikowych; c) podrzędnie złożonych i zdań pojedynczych ze zwrotem imiesłowowym przymiotnikowym lub przysłówkowym; d) synonimika spójników względnych, łączących zdania złożone.</p> <p>Pisownia: znaki przestankowe w zdaniu złożonym. (5 godz.)</p> <p>Stylistyka zdań o różnych sposobach wyrażenia czyichś słów. Mowa zależna i niezależna, jej przeznaczenie i właściwości gramatyczno-znaczeniowe. (4 godz.)</p> <p>Synonimika zdań z mową niezależną, replik w dialogu i w mowie zależnej. (3 godz.)</p> <p>Pisownia. Znaki przestankowe przy mowie niezależnej i w dialogu. (3 godz.)</p>	<p>Uczeń: — znajduje w tekście stylistyczne środki w zdaniu złożonym; — określa ich rolę i potrzebę użycia w tekście; — rozdrażnia syntaksyczne synonimy, określa ich funkcję stylistyczną; — poprawnie zastępuje zdania złożone zdaniem ze zwrotem imiesłowowym przymiotnikowym i przysłówkowym w celu podkreślenia jakiegoś znaczenia stylistycznego;</p> <p>— poprawnie używa znaków przestankowych w zdaniu złożonym.</p> <p>Uczeń: — znajduje w tekście stylistyczne zabarwione zdania z różnymi rodzajami wyrażenia czyichś słów; — określa ich rolę, potrzebę użycia w tekście; — określa stylistyczną rolę słów autora w zdaniach z mową niezależną; — wykorzystuje poprawne w swoim języku różne rodzaje form gramatycznych, morfologicznych, środków interpunkcyjnych w celu podkreślenia przez nie funkcji stylistycznych; — znajduje i poprawia pomyłki źle dobranych środków stylistycznych; — poprawnie stawia znaki przestankowe przy mowie niezależnej i w dialogu, uzasadnia je.</p> <p>Uczeń: — rozdrażnia przedmiot funkcjonalny</p>

1	2
<p>Funkcjonalna stylistyka i kultura języka.</p> <p>Język mówiony jako przedmiot stylistyki i kultury języka. Język potoczny i książkowy, ich stosunek i właściwości. (2 godz.)</p> <p>Pojęcie stylu języka mówionego i pozajęzykowe właściwości (warunki i cel rozmowy) i językowe właściwości.</p> <p>Style języka mówionego: urzędowy, naukowy i publicystyczno-dziennikarski, informacyjno-bytowy, potoczny, artystyczny.</p> <p>Treść i struktura tekstów każdego stylu. (3 godz.)</p> <p>Kultura języka. Język mówiony poprawny i komunikacyjno docelowy. Wymagania dotyczące ładnego języka mówionego (treściwość, logika, bogactwo i różnorodność, dokładność, wyrazistość) ich zasadnicze cechy (praktycznie). (2 godz.)</p> <p>Rodzaje prac.</p> <p>Rozumienie ze słuchu tekstów o charakterze dialogu i monologu różnych stylów i gatunków.</p> <p>Różnorodne formy rozumienia ze słuchu (ogólne, poznawcze, krytyczne). (5 godz.)</p>	<p>stylistyki i zadania dotyczące kultury języka mówionego; właściwości języka potocznego i książkowego, style języka mówionego, ich środki językowe, wymagania dotyczące języka mówionego; znaczenie poznanych terminów;</p> <ul style="list-style-type: none"> — potrafi wyznaczyć język mówiony poprawny i komunikatywny, normatywne, nienormatywne wykorzystanie środków językowych; — analizuje teksty poznanych stylów języka mówionego ze względu na ich treść, logikę, bogactwo, przejrzystość, docelowość; — układa własne wypowiedzi ustne i pisemne różnych stylów, przestrzegając zasad co do pięknego języka mówionego; — znajduje i poprawia pomyłki związane z nieodpowiednimi środkami językowymi, z nieprzestrzeganiem treściwości, logiki, wyrazistości; z nieodpowiednim wykorzystaniem wyrazów i monotoności syntaksycznych konstrukcji oraz nieodpowiednią leksyką. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozumie treść wypowiedzi (teksty artystyczne 10–11 minut, teksty innego stylu 9–10 min); — rozumie zasadniczą myśl, strukturę tekstu i formę językową; — korzysta z różnych form rozumienia tekstu ze słuchu zależnie od sytuacji;

1	2
<p>Ciche czytanie z dialogiem i monologiem różnych stylów. Różne rodzaje cichego czytania (ogólne, przeglądowe, poznawcze). (2 godz.)</p> <p>Odtworzenie tekstu. Streszczenie (wdrażające i kontrolne). Mówienie. Dokładne streszczenie tekstu w stylu publicystycznym z twórczym zadaniem (przekazanie własnego zdania dotyczącego wydarzeń, bohaterów, ich postępowania itp.). Pismo. Dokładne i zwarte streszczenie tekstów stylu artystycznego i publicystycznego z twórczym zadaniem (przekazanie własnego zdania dotyczącego wydarzeń, bohaterów, ich postępowania itp.). (5 godz.)</p> <p>Tworzenie własnych wypowiedzi. Dialog.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — notuje to, co usłyszał; — określa swój stosunek do treści, wyciąga wnioski; — czyta po cichu odpowiednie wiekowo teksty różnych stylów 160–330 słów na 1 min; — rozumie treść, właściwości budowy i formy językowej tekstu trudniejszego niż w poprzednich klasach; — robi notatki (plan, tezy, konspekt) w procesie czytania; — samodzielnie umie postawić pytanie podczas czytania; — ocenia tekst przeczytany, wypowiada własne zdanie. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — streszcza dokładnie i związane wysłuchany lub przeczytany tekst artystycznego, naukowego lub publicystycznego stylu w celu dokładnego streszczenia 350–450 wyrazów, związłego — dwa razy więcej według samodzielnie ułożonego planu złożonego (ustnie i pisemnie), pamiętając o temacie, głównej myśli tekstu, jego komunikatywności, przestrzegając odpowiedniej kompozycji, stylistycznych cech oraz pamiętając o pomysłach autora; — ocenia tekst z punktu widzenia jego treści, pomysłu i formy językowej; — redaguje napisany tekst, uwzględniając wymagania dotyczące tekstu. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — układa i przedstawia dialog zgodnie z zaproponowaną sytuacją;

1	2
<p>Monolog (ćwiczenia i zadania kontrolne).</p> <p>Mówienie. Wypowiedź rozwinięta na lekcji (na egzaminie) w stylu naukowym.</p> <p>Referat na temat związany z nauką danego przedmiotu w stylu naukowym.</p> <p>Pismo. Artykuł publicystyczny o charakterze dyskusyjnym.</p> <p>Esej — portret w stylu publicystycznym.</p> <p>Referat na temat z uczonego przedmiotem (włączając naukowo-popularną literaturę).</p> <p>Papiery urzędowe. List oficjalny. Akt. Protokół. (7 godz.)</p>	<p>dialog — wymiana myśli, wrażeń;</p> <p>— samodzielnie wyznacza temat dialogu i jego treść;</p> <p>— wypowiada swoje zdanie, dobierając ciekawe, przekonujące argumenty, zmienia swoje zdanie w razie niepodważalnych argumentów kogoś innego;</p> <p>— przestrzega norm polskiego języka literackiego, pamięta o etykiecie języka;</p> <p>— ocenia tekst ze względu na jego treść, formę, pomysł i formę językową.</p> <p>Uczeń:</p> <p>— przygotowuje ustnie rozwiniętą wypowiedź na lekcji (na egzaminie), odczyt i referat na temat związany z przedmiotem, którego się uczy;</p> <p>— pisze artykuł do gazety, esej-portret, rozważanie odpowiednio do twórczych zadań streszczenia;</p> <p>— układa list oficjalny, akt, protokół;</p> <p>— kontroluje rezultaty językowej działalności, koryguje język mówiony w procesie wypowiedzi, biorąc pod uwagę reakcję słuchaczy;</p> <p>— redaguje napisane, pamiętając o wymaganiach stosujących się mównienia i komunikatywności w rozmowie.</p>
<p>Związki międzyprzedmiotowe.</p> <p>Wystąpienie o charakterze dyskusyjnym na temat literacki (literatura), tezy literacko-krytycznych artykułów, podręczników (literatura, historia, geografia itd.) (5 godz.).</p> <p>Powtórzenie w końcu roku szkolnego. (3 godz.)</p>	

1	2
<p>Projekt uczniowski dotyczący doskonalenia własnego języka. Przeprowadzenie prac diagnostycznych, ich analiza i na ich podstawie określenie indywidualnych projektów w celu doskonalenia języka uczniów.</p> <p>Przeprowadzenie prac kontrolnych w celu poznania rezultatów wykonania indywidualnych projektów. (3 godz.)</p> <p>Retoryka. Wstęp. Ogólne wiadomości o pojawieniu się i rozwoju retoryki jako sztuki krasomówstwa.</p> <p>Historia krasomówstwa. Sztuka oratorska starożytnego świata. Wybitni mówcy starożytnej Grecji: Sokrates, Platon, Demostenes. Retoryki Arystotelesa jako podręcznik krasomówstwa. Retoryka starożytnego Rzymu: Ciceron jako jeden z najstarszych mówców świata i jako teoretyk krasomówstwa.</p> <p>Zasady sztuki oratorskiej. Rodzaje krasomówstwa, w starożytnym świecie: uroczyste, sądowe przemówienie, socjalno-polityczne krasomówstwo, jego cechy. Akademickie krasomówstwo, jego rodzaje (naukowe, naukowo-popularne, dydaktyczne) i cechy. Sądowe krasomówstwo cechy przemówienia oskarżającego i obronnego. Krasomówstwo kościelne, jako rodzaje i właściwości. (10 godz.) Społeczno-potoczne krasomówstwo, jego gatunki (jubileuszowe, prze-</p>	<p>Uczeń: — analizuje rezultaty prac kontrolnych; — opracowuje projekt pogłębienia własnych umiejętności językowych i języka mówionego, usunięcia wyjawionych nieosiągnięć; — samodzielnie wykonuje opracowany tekst.</p> <p>Uczeń: — poznaje historyczne wiadomości o retoryce, o najwybitniejszych mówcach; zna rodzaje sztuki oratorskiej, wie o wymaganiach w stosunku do osoby występującej, wie o przedmiocie i zadaniach retoryki; zna metodykę wystąpienia, sposoby nawiązania i utrzymania kontaktu z audytorium;</p> <p>— rozdziela rodzaje sztuki oratorskiej ze względu na cel wypowiedzi; — analizuje mistrzostwo sztuki oratorskiej mówców starożytnej Grecji, Rzymu, Europy, Ukrainy, analizuje konstrukcję przemówienia krasomówczego; — wyjaśnia ich poglądy na teorię krasomówstwa; — charakteryzuje właściwości klasyfikacji różnego rodzajów przemówień teoretyków świata antycznego i współczesnej retoryki; — potrafi umiejscowić przemówie-</p>

1	2
<p>mówienie, powitanie, toast). Cechy krasomówstwa potocznego. Rodzaje sztuki oratorskiej pod względem celu: informujące, przekonujące, rozrywkowe.</p> <p>Publiczny monolog i publiczny dialog. Polemika. Dyskusja. (8 godz.)</p> <p>Przygotowanie wystąpienia. Wymagania względem występującego. Wybór tematu. Zależność między tematem, gatunkiem, pomysłem i celami (informacje, przekonywanie, apel do działania) a audytorium, czasu przeznaczanego na wystąpienie.</p> <p>Dobór materiału i jego systematyzacja.</p> <p>Układanie bibliografii. Praca ze źródłami informacji. Rodzaj zapisu zebranego materiału (dokładny zapis wystąpienia, jego konspekt, tezy, dokładny plan, krótki plan).</p> <p>Kompozycja przemówienia. Cechy budowy przemówienia, zasadnicza część, końcówka. Dobieranie argumentów i sposobów aktywizacji myślenia oraz emocjonalno-uczuciowej atmosfery audytorium. Dobór środków językowych w zależności od celu i adresata przemówienia. Językowe środki budowy tekstu przemówienia. Doskonalenie przemówienia pod względem kultury języka (logika, treściwość, bogactwo, argumentacja, wyrazistość, ścisłość, prawdziwość). Rola próby przy przygotowaniu ustnego przemówienia. Zapamiętywanie tekstu (głośne</p>	<p>nie zgodnie z jego klasyfikacją gatunku.</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — potrafi określić temat przemówienia, jego rodzaj, cel uwarunkowany przez audytorium, jego poziom intelektualny, ich wiek itp.: — systematycznie ćwiczy doskonaląc umiejętności i nawyki oratorskie; — rozwija swą ogólną kulturę; — dobiera materiał, uwzględniając temat, korzysta z różnych źródeł informacji; — pracuje z odpowiednią literaturą, układa bibliografię; — wykorzystuje różne rodzaje notowania zebranego materiału w celu przygotowania ustnego wystąpienia; — układa prosty lub złożony plan wystąpienia, wykorzystując słowa-klucze, podkreślając jego zasadniczą myśl; — analizuje strukturę wystąpienia, doskonali ją; — dobiera najbardziej wyraziste środki językowe; — redaguje przygotowany tekst wystąpienia, doskonaląc jego treść i formę językową; — zapamiętuje tekst, posługując się różnymi sposobami.

1	2
<p>powtarzanie z elementami uczenia się, przekazywanie przemówienia innym). (8 godz.)</p> <p>Wystąpienie z przemówieniem. Podstawowe sposoby wystąpienia (czytanie tekstu, wygłoszenie z pamięci czytając fragmenty; dowolna improwizacja; odpowiedzi na pytania, prowadzenie dyskusji). Wykorzystanie sposobu nawiązania i utrzymania kontaktu z audytorium. Połączenie monologu mówcy z pogadanką z audytorium.</p> <p>Rola pierwszej frazy przed wystąpieniem. Postawa, mimika, gesty, ich naturalność odpowiednio do treści wykładu. Technika mówienia. Zasadnicze kryteria oceny przemówienia: efektywność przemówienia, informacyjna świeżość, logika rozwoju tematu, argumentacja zasadniczych tez, unaocznienie, kontakt z audytorium, środki aktywizacji uwagi słuchaczy, zachowanie mówcy na trybunie i jego język. Kultura publicznego przemówienia. Etyka towarzysząca praktyce oratorskiej (powitanie, zwracanie się do słuchaczy, włączenie ich do dyskusji, pytania i odpowiedzi). Cechy wystąpienia zbiorowego. Dyskusja. Polemika. Zasady prowadzenia dyskusji. (6 godz.)</p> <p>Rodzaje prac. Rozumienie ze słuchu. Słuchanie — rozumienie tekstów o charakterze dialogu i monologu różnego stylu.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — buduje własne wystąpienie zgodnie z zasadami kompozycji, wykorzystuje oryginalny wstęp, poprawnie formułuje tezy, popiera je przekonującymi argumentami efektywnie kończy wystąpienie; — poprawnie wygłasza przemówienie, wykorzystując intonację w celu podkreślenia najważniejszego, dba o poprawną artykulację; — wykorzystuje różne sposoby wystąpienia zależnie od sytuacji, stara się nawiązać i utrzymać kontakt z audytorium; — przestrzega ogólnie przyjęte normy zachowania; — krytycznie ocenia własne wystąpienie; <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — rozumie treść wypowiedzi (artytyczny tekst trwa 11–12 minut, inne styli — 10–11 minut), rozumie główną myśl właściwości budowy i formę językową; — korzysta z różnego rodzaju odsłu-

1	2
<p>Rodzaje zapisu wysłuchanego tekstu: dokładne notatki, tezy, konspekt, dokładny i zwięzły plan. (5 godz.)</p> <p>Odtwarzanie tekstu. Wyraźne głośne czytanie tekstu różnego stylu; pamiętają o normach fonetycznych i intonacyjnych. (5 godz.)</p> <p>Streszczenie (odrażające i kontrolne). Dokładne i zwięzłe streszczenie tekstów różnego stylu z zadaniem twórczym (wypowiedzenie własnego zdania dotyczącego wydarzeń, bohaterów, ich zachowanie). Adnotacja — zwięzłe streszczenie przeczytanego tekstu. (5 godz.)</p> <p>Tworzenie własnych wypowiedzi. Dialog. Publiczny dialog, ułożony odpowiednio do zaproponowanej sytuacji: dialog-polemika, dialog-diskusja, samodzielne wyznaczenie tematu i treści dialogu. (5 godz.)</p>	<p>chania tekstu, korzysta z różnego rodzaju notowania informacji (dokładne notatki, tezy, konspekt, dokładny i zwięzły plan); — ocenia wysłuchany tekst, wypowiada własne zdanie</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — wyraźnie czyta głośno teksty różnego stylu, pamiętając o normach fonetycznych i intonacyjnych; — odtworza z pamięci oddzielne fragmenty przeczytanego tekstu, improwizuje, odpowiada na pytania; — streszcza dokładnie i ściśle odsłuchane lub przeczytane teksty (ustnie i pisemnie) o ilości 450–500 słów według samodzielnie ułożonego planu, podporządkują się tematowi i zasadniczej myśli utworu, uwzględniając odpowiednią kompozycję, pomysł autora, cechy językowe i stylistyczne; treść, formę, pomysł, szatę językową; — redaguje tekst zapisany zgodnie z wymaganiami kultury języka <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> — układa polemiczny dialog o charakterze dyskusyjnym odpowiednio do zaproponowanej sytuacji; — samodzielnie wyznacza temat i treść dialogu; — wypowiada własne zdanie, dobierając przekonujące argumenty w obronie swojej pozycji, wykorzystuje swoje życiowe doświadczenie, zmienia zdanie w razie czyichś niezaprzeczalnych argumentów;

1	2
<p>Monolog (wdrażający i kontrolny). Publiczny monolog. Wystąpienie podczas dyskusji (przygotowane i nieprzygotowane) na tematy społeczne i moralno-etyczne. Przemówienie powitalne. Telefoniczna rozmowa jako jeden z rodzajów języka urzędowego. (3 godz.) Wystąpienie o charakterze informacyjno-komentatorskim. Artykuł na temat moralno-etyczny. Papiery urzędowe. Życiorys. Podanie. Upoważnienie. Pokwitowanie. (4 godz.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> — pamięta o normach języka literackiego i językowej etykietce; — ocenia tekst ze względu na jego treść, pomysł i formę językową; — przygotowuje wystąpienie i wyglasza je w czasie dyskusji, powitanie, komentowanie jakiegoś zdarzenia, informacji; — prowadzi urzędową telefoniczną rozmowę; — układa rozważania dotyczące twórczego zadania w streszczeniu, układa artykuł na temat moralno-etyczny, układa podanie, życiorys, upoważnienie, pokwitowanie; — dobiera środki językowe zależnie od celu i stylu mówienia; — koryguje język w procesie mówienia, zważając na reakcję słuchaczy; — redaguje tekst wystąpienia ze względu na treść, logikę, bogactwo języka, argumentację, wyrazistość, poprawność; — pamięta o językowej etykietce; — ocenia tekst ze względu na jego treść, formę i pomysł. — układa notatki na podstawie przeczytanego tekstu; — ocenia tekst ze względu na jego
<p>Związki międzyprzedmiotowe</p> <p>Wystąpienie o charakterze dyskusyjnym na temat literacki (literatura), tezy literacko-krytycznych artykułów, podręczników (literatura, historia, geografia itd.). Powtórzenie na końcu roku szkolnego. (3 godz.)</p>	

Ścieżka społeczno-kulturowa

Europa – nasz wspólny dom. Języki polski i ukraiński wśród języków świata. Symbolika państwowa Ukrainy i Polski. Konstytucja Ukrainy – główny dokument prawny. Prawa i obowiązki obywateli Ukrainy i Polski. Przez wspólną przeszłość ku wspólnej przyszłości. W kręgu rodziny. Najważniejsze święta państwowe i religijne. Żywioł języka. Etykieta językowa. Historia prasy. Sztuka w życiu człowieka. W teatrze. Tolerancja w życiu współczesnego człowieka. Racjonalne żywienie. Piszemy listy. Czytamy książki. Wrażliwość na dzieła literackie. Nasza klasa. Szkoła w moim życiu. Wybór przyszłego zawodu. Turystyka i sport. Podróże kształcą. Grzeczność nie jest łatwa ani mała.